

USTAŠKA I FAŠISTIČKA PROPAGANDA KATOLIČKE ŠTAMPE

Iz dosadašnjih dokumenata i citata već smo donekle vidjeli djelovanje katoličke štampe u staroj Jugoslaviji.

U ovom poglavlju iznijet ćemo citate iz katoličke štampe iz kojih će se u cijelosti vidjeti njezin potpuno fašistički i protunarodni karakter. Vidjet ćemo kakav stav katolička štampa zauzima prema političkim zbivanjima kod nas i oko nas. Vidjet ćemo da ta štampa još za vrijeme stare Jugoslavije s neobičnom radošću i simpatijom pozdravlja u svim zemljama Evrope uspjehe fašizma, a istovremeno našu javnost sistematski truje šireći najordinarnije laži o demokratskim zemljama koje su se zalagale za očuvanje mira i slobode naroda u svijetu. Time katolička štampa planski priprema teren za prodiranje fašističkih okupatora u našu zemlju.

U toj svojoj otvorenoj borbi za fašizam katolička štampa vodi bjesomučnu hajku protiv svih rodoljubivih snaga u zemlji koje se suprotstavljaju fašističkim nasrtajima.

U toj raboti naročito se ističe pisanje zagrebačke »Hrvatske straže«, sarajevskog »Katoličkog tjednika«, glasila Katoličke akcije, zagrebačkog »Katoličkog lista« i splitske »Katoličke riječi«.

Evo kakav stav zauzima katolička štampa u odnosu prema Hitlerovoj Njemačkoj:

»Hrvatska straža« od 2. III. 1938. br. 49 na str. 3 u rubrici »Političke bilješke« donosi članak pod naslovom »Mlada Hrvatska za Anschluss«, u kojem se kaže:

»Hitler, vođa njemačkog naroda stavio je sebi za životnu zadaću, na razvalinama stare Njemačke i žido-demokratskog društvenog poretka podići novu, sretnu i zadovoljnu... veliku Njemačku. Sve što je Hitler do danas poduzimao, sve što je do danas učinio, nije ništa drugo no postepeno provadanje ove velike zadaće. Gospoda, koja su stvarala sudbonosne odluke u Versaillesu i Saint Germainu, smetnuli su s uma da krv nije voda. Dok je zastarjela diplomacija nastojala produbiti jaz između šest milijuna ljudi na istoku i šezdeset i osam milijuna braće i sestara tih istih ljudi na zapadu, veseleći se eventualno i bratoubilačkoj borbi u budućnosti, došao je 11. srpanj 1936. god. kada je krv jedinstvenog naroda slavila svoju prvu pobjedu.

Sigurno je da je pala zadnja ogradna između šezdeset i osam milijuna i šest milijuna sinova i kćeri istog naroda, i da će Austrija poći novim putem i baš onim, koji danas želi nova generacija njemačkog naroda i koji neminovno vodi ostvarenju one zadaće, koju je kao životni cilj postavio Austrijanac Adolf Hitler, tvorac nove Njemačke.«

»Hrvatska straža« u broju 170 od 28. VII. 1940. donosi propagandistički članak pod naslovom »Kako ratuje Njemačka«, u kojem se članku pod naslovom »Mogućnost prevoza u Vel. Britaniju«, kaže između ostaloga ovo:

»... Zahvaljujući toj revolucionarnoj taktici, njemački odredi su vrlo brzo dospjeli na obale La Manche-a. Sada se postavlja pitanje da li je otuda moguć prelaz u većem broju u samu Veliku Britaniju. Sigurno je da bi zajednička djelatnost pomorskih snaga i teških bombardera, koje bi pratili lovački avioni, i koji bi vršili ulogu teškog topništva, mogla osigurati prebacivanje četa na brodovima. Danas je jasno, da prevlast na moru, ako nije praćena prevlašću u zraku, nije dovoljno da spriječi ratovanje te vrste.«

*

Kada je Hitler, taj zakleti neprijatelj Slavena, okupirao Slovačku i doveo na vlast svoje agente, na čelu sa svećenikom Tisom, da mu služe kao oruđe za porobljivanje slovačkog naroda, onda to katolička štampa slavi kao uspostavu »Suverene Slovačke Države«. »Hrvatska straža« u broju 172 od 31. VII. 1940. god. na str. 5. donosi komentar dr. Josipa Andrića pod naslovom: »Ustav Slovačke Republike prigodom njegove prve godišnjice« i kaže:

»... Po tom ustavu živi slovački narod samostalnim, slobodnim; suverenim državnim životom, koji je sam sebi stvorio i po svojoj volji uredio.«

*

»Hrvatska straža« u broju 179 od 6. VIII. 1940. god. na str. 2. donosi članak »Ministar Mach o vanjskom i unutarnjem položaju Slovačke (Razgovor našeg suradnika sa slovačkim ministrom unutrašnjih poslova g. Aleksandrom Machom — pozdrav i poruka Hrvatskom narodu)«.

Članak donosi interview s Machom gotovo preko čitave strane lista i suradnik »Hrvatske straže« ide tako daleko da između ostaloga kaže:

»... Slovački ministar unutrašnjih poslova već je i djelom pokazao, da sve ono što nam je kazao nisu samo prazne riječi. Aleksandar Mach je sada na odlučujućem položaju i on pokazuje da je čovjek akcije, da je jedan od onoga tipa ljudi, kakve traži i kakve je izbacilo novo vrijeme. Takvi ljudi su u stanju stvarati novi svijet i novi poredak.

... Zahvalni smo mladom slovačkom državniku za ove riječi, koje će sigurno lijepo odjeknuti u hrvatskoj javnosti, jer su te riječi ne samo pune simpatija nego i nade za bolju budućnost Hrvatske, a posebno za to, što su to riječi čovjeka, koji je na takvom položaju da može biti vrlo dobro informiran.«

*

Takav stav prema slovačkim kvislinzima zauzima cjelokupna katolička štampa. Zagrebački »Katolički list«, koji nosi podnaslov »Crkveno pastoralni časopis«, u svom 5. broju od 30. I. 1940. na str. 57. donosi članak »Katolicizam i slovački nacionalsocijalizam« u kojem kaže:

»... U modernoj državi, koja prije svega ima pred očima dobro naroda, moraju crkva i država surađivati, da bi izbjegle sve konflikte i nesporazume. Tako to mora biti u Slovačkoj, gdje se je crkva, prema nauci Kristovoj, već trudila da uredi novi slovački život.

Gledanja Dr. Tuke upotpunjuju se formuliranjem jedne »pučke Slovačke«, koja je opet odobrena od predsjednika republike dra Josipa Tisoa. U nacionalsocijalističkom sistemu u Slovačkoj neće crkva biti progonjena. Progoni bi bili protiv načela nacionalsocijalizma. U Njemačkoj je pisao osnivač nacionalsocijalizma Adolf Hitler u svojoj knjizi »Mein Kampf«, da u redovima nacionalsocijalista može sjediti također uvjereni katolik pokraj uvjerenog protestanta, a da ne dođu u sukob sa svojim vjerskim naziranjem.«

*

Još prije njemačke okupacije naše zemlje katolička štampa neprestano pronalazi najljepše riječi za sve fašiste, narodne izdajice i kvislinge. O njemačkom agentu i izdajici francuskog naroda Petainu sarajevski »Katolički tjednik« u broju 8 iz godine 1941. (dakle još prije njemačkog napada na Jugoslaviju) donosi veliki članak pod patetičnim naslovom »Petainova velika riječ«, u kojem kaže između ostaloga:

»... Petainu nitko ne može reći da nije objektivan, ili da to govori iz zlobe. Njegov je čitav život bio nesebična služba Francuskoj.«

Katolička štampa pozdravlja raspuštanje radničkih sindikata

Neobično značajan za fašistički proturadnički stav katoličke štampe je članak »Katoličkog tjednika« (Sarajevo) u broju 5 iz 1941. godine, u kojem pod nazivom »URS« (Ujedinjeni radnički sindikati) na prvoj strani pozdravlja rasturivanje i zabranu slobodnih radničkih sindikata. U članku se između ostaloga kaže:

»... URS je dugo vrijeme bio najjača sindikalna organizacija u čitavoj državi.

... URS je imao najviše radničkih povjerenika: on je pred radnicima fungirao kao radnički pokret »per eminentiam« i tako na njih vršio, — i u nekim katoličkim krajevima, — fascinantno utjecaj.

... Mi stoga odlučno pozdravljamo raspuštanje URS-a.«

*

Međutim, najbolje je okarakterizirala svoj način pisanja sama »Hrvatska straža« u članku objavljenom u broju 149 od 2. VII. 1939. godine, gdje na prvoj strani pod naslovom »Deset godina Hrvatske straže« sama daje sažeti pregled svog 10-godišnjeg djelovanja.

U članku se između ostaloga navodi:

»... Primjer naše uspješne kampanje jest borba »Hrvatske straže« protiv pučkofrontaštva.

...Poznato je i naše ustrajno i objektivno izvještavanje o Španjolskoj, tako da smo sa španjolske strane dobili priznanje, da posjedujemo bolji i efektiniji materijal od same redakcije poznatog španjolskog »Bulletin«.

*

Ovih nekoliko citata predstavljaju samo neznatan dio onoga čime je »Hrvatska straža« godinama punila svoje stupce.

Hvaleći neprekidno hrvatskom narodu fašistička naziranja i fašistička uređenja upravo onih država od kojih je hrvatski narod u historiji najviše pretrpio, a to su Njemačka i Italija, »Hrvatska straža« izravno je utirala put njemačkim i talijanskim osvajačima u našu zemlju.

Takva linija »Hrvatske straže« uživala je visoko pokroviteljstvo i blagonaklonost najvišeg katoličkog klera. I sam zagrebački nadbiskup dr. Alojzije Stepinac podstrekavao je blagoslovom takvo pisanje »Hrvatske straže« i potpuno se solidarizirao s njim.

»Hrvatska straža« u svom broju od 1. I. 1942. na str. 7. donosi članak pod naslovom »Naši nadpastiri Hrvatskoj straži o Novoj Godini — izjava hrvatskog metropolite i zagrebačkog nadbiskupa«:

»Hrvatska Straža« stajala je uvijek na braniku vjerskih svetinja Hrvatskog naroda, bez kojih i sam narod ne znači ništa. Neka tim putem nastavi i dalje i u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Veće usluge svom narodu ne može učiniti, nego šireći i braneći načela, koja je Bog postavio kao temelj života pojedincima i narodima. Neka je u tom radu prati blagoslov božji...«

Izdanja katoličkih nakladnih društava vršeci fašističku propagandu pripremala su porobljavanje naše zemlje

Posebno mjesto u katoličkoj štampi i prije pada Jugoslavije zauzimala je izdavačka djelatnost.

U kom je pravcu usmjerena ta izdavačka djelatnost, najbolje ćemo vidjeti iz kratkog popisa jednog dijela brošura koje je štampalo izdavačko društvo »sv. Jeronima«:

SVIJET TRAZI VODE

KUDA SRLJA ČOVJEČANSTVO?

CRVENO SELO

SLUGE ANTIKRISTA

KADA ĆE BITI PROPAST SVIJETA?

ABESINIJA

ISTINA O ŠPANJOLSKOJ

SVJEDOČANSTVO O RUSIJI

Te brošure otvoreno se zalažu za fašistički sistem firera, veličaju španjolskog fašističkog vođu Franca, lažima zastrašuju narod od istinske demokracije, kleveću Sovjetski Savez i borce za slobodu i napredak, opravdavaju talijansko porobljavanje Abesinije i t. d., a to sve u cilju propagande fašizma, pripremanja okupacije zemlje i porobljavanja našeg naroda.

Hrvatsko akademsko katoličko društvo »Domagoj«, kojemu smo ustaško djelovanje već prije upoznali, izdalo je od 1934. god. pa do okupacije naše zemlje seriju brošura pod zvučnim imenom »Moderna socijalna knjižnica« odnosno »Moderna socijalna kronika«. Evo nekoliko naslova tih brošura:

ŠPANJOLSKA U KRVI I PLAMENU

NOVA ŠPANJOLSKA — Značenje građanskog rata (sa slikom Franca na naslovnoj strani)

NOVI RAT RUSIJE I JAPAN

TKO VLADA U RUSIJI? ŽIDOV!

UKRAJINA U PANDŽAMA ZVIJERI

SELO U RUSIJI

MARX I HRVATI

ZAŠTO U NJEMAČKOJ PROGONE ŽIDOVE?

Kao primjer citiramo brošuru »Zašto u Njemačkoj progone Židove?«, u kojoj se opravdavaju rasistički progoni Židova u Hitlerovoj Njemačkoj. U zadnjem stavku te brošure (na 32. str.) doslovce se kaže:

»To su one mjere, koje mogu i moraju i Nijemci poduzeti na svoju obranu... Sjetimo se da su ljudi sa slabim ili krivim kršćanskim osjećajima otvorili i otvaraju vrata židovskoj prevlasti u Njemačkoj...«

Ove brošure prodavale su se uz minimalnu cijenu od din. 1—3, u svrhu da populariziraju fašizam i fašističke režime.

Na objavljenj fotografiji donosimo osam naslovnih strana brošura koje je izdalo djelomice Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima, a djelomice Moderna socijalna kronika i Knjižnica hrvatskog akademskog katoličkog društva »Domagoj«.

Naravno da ni takav rad Društva sv. Jeronima i ostalih katoličkih nakladnika nije ostao bez »pastirskog blagoslova« nadbiskupa Stepinca.

Zagrebački »Katolički list« u 10. broju od 6. III. 1941. na 116. str. donosi izvještaj pod naslovom »S ovogodišnje skupštine Društva sv. Jeronima«, gdje između ostaloga piše:

»...Nazočnost preuz. g. nadbiskupa dra Alojzija Stepinca, pokrovitelja Društva sv. Jeronima, na ovogodišnjoj skupštini jasno je svjedočila, koliko naš adpastir cijeni Društvo sv. Jeronima i koliku mu daje važnost u hrvatskom

Slike naslovnih strana nekih brošura u izdanju »Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima«, »Moderne socijalne kronike« i »Knjižnice Hrv. akademskog katoličkog društva Domagoj«

kulturnom životu uopće, a katoličkom napose. A i to što je preuzv. g. dr. Lach i kao biskup ostao član odbora Društva sv. Jeronima, svjedoči o važnosti koju i on kao desna ruka preuzv. nadbiskupa daje toj našoj velikoj ustanovi. Neka to bude najbolji primjer, kakvo zanimanje treba svi svećenici i katolički laici da pekazuju za Društvo sv. Jeronima. Nadajmo se, da će to ubuduće i biti u mnogo većoj mjeri nego do sada.«

Dodajmo da se na kraju svake knjižice »Jeronimskog svijetla« nalazi odštampano: »S dopuštanjem duhovne oblasti nadbiskupije zagrebačke br. od«

Jedan od najpoznatijih fašista-svećenika bio je Kerubin Šegvić. On je godinama izdavao profašistički list »Hrvatska smotra«. Pečat pisanju tog lista davali su Šegvićevi saradnici Vilko Rieger (kasniji šef »ureda za promičbu« biv. NDH), dr. Mile Budak, dr. Stjepan Buć, dr. Rudolf Horvat i ostali, svi redom kasniji istaknuti ustaški funkcioneri i sluge njemačkog okupatora.

Sam Kerubin Šegvić »proslavio« se svojom »teorijom« o gotskom porijeklu Hrvata, koju je razvio u knjizi izdanoj na talijanskom jeziku »Le origini gotiche dei Croati«. U toj knjizi Kerubin Šegvić trudi se da dokaže kako Hrvati nisu slavenskog nego gotskog porijekla.

U svom preslušavanju kod istražnih vlasti 16. VI. 1945. između ostalog kaže doslovce ovo:

»... Ja sam se bavio proučavanjem historije i arheologije, pa sam na osnovu znanstvenog istraživanja došao do zaključka da Hrvati potječu od Gota... Dr. Stjepan Buć uzeo je ovu ideju od mene i obradio ju s nekim izmjenama. 18. travnja 1941. na poziv Pavelića otišao sam k njemu na Markov Trg i tu sam se s njime pozdravio i poljubio, a on mi je rekao, da, kada se prilike srede, da ćemo se češće vidjeti, također mi je rekao da mu je moje djelo o gotskom porijeklu Hrvata dalo jakog poticaja za daljni rad.«